

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 »
 Holyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 »
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a héti és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratos visszajuttatás
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, jan. 16.

✦ Zalka János győri püspök.

Alig öt hónap alatt harmadik püspököt vesztette el a magyarországi katolikus egyház. B. e. Steiner Fülöp székesfejérvári, püspököt rövid időn követte Hidassy Kornél szombathelyi püspök, ma pedig azt a lesújtó hírt vettük Győről, hogy Zalka János, a magyar püspöki karnak érdemteljes nesztora, befejezte földi pályafutását.

Két év óta sokat betegeskedett az országszerte nagy tekintélynek és általános tiszteletnek örvendő agg főpásztor; a múlt évben pedig oly súlyosan támadta meg szervezetét a kór, hogy bár jobban lett, valamennyire fel is épült, de alig tudta a nevének aláírni s így el lebettünk készülő e nagy csapásra, — mégis fájdalmasan esik halottnak tudni azt, ki oly bőkezű támogatója volt a magyar kultúrának s oly hatalmas oszlopa a fellendült katolikus hitéletnek és társadalmi tevékenységnek.

Nehéz időkben, az abszolutizmus korszakában vette kezdetét az ő országos szereplése.

Az írói pályán kezdte. Szerkesztője volt a legrégebb egyházi folyóiratnak, a Religiónak; egyháztörténetet írt, mely sokáig az egyetlen kézikönyv volt; előkészítette az esztergomi zsinat tárgyalásait, sajtó alá rendezte a rituálét (szertartások könyve) s ő írta meg először magyar nyelven a szentek életét.

Mint tanár egyike volt azoknak, kik tekintélyt és diszt kölcsönöztek a pesti egyetem hittudományi karának.

Mint egyházi szónok egyike volt a legjobbaknak. Az a szónoklata pedig, melyet a Scitovszky hercegprimás által rendezett mária-czelli zarándoklaton tartott, országos népszerűséget s el nem hervadó babért szerzett neki. A mária-czelli zarándoklat, melyen a primás vezetése alatt részt vett a nemzet színe-java, nemcsak felemelő vallási manifesztáció, hanem egyúttal impozáns hazafias tüntetés volt. Zalka pedig abban a beszédben, a melyet ez alkalommal a Nagy Lajos király által épített gyönyörű templomban, a magyar királyok híres búcsujáró helyén mondott kilencz évvel a koronázás előtt, bátor lélekkel hirdette a nemzet jogait.

Méltán érte őt a kitüntetés, hogy ő lett az első püspök, kit a kiegyezés után a király kinevezett.

Mint püspök igazi nagy egyházfejedelem volt, valódi atyja népének, a ki apostoli buzgóságban, a hit elveihez való törhetetlen ragaszkodásban és fejedelmi jótékonyágban versenyeznek a legnagyobb magyar püspökökkel.

A politikai élettől visszavonult; ha főpásztori hivatása és meggyőződése mégis kényszerítette őt néha állást foglalni, többnyire szemben találta magát a liberális közvéleménnyel, — de meggyőződése mellett kitartott mindvégig rendületlenül.

Minél kevesebb részt vett a politikai ügyek intézésében, annál több időt és fáradságot szentelt egyházmegyéje kormányzására, annál több áldozatot hozott templomok, plebániák, iskolák és nevelőintézetek építésére és fenntartására.

Nagy püspök, nagylelkű emberbarát,

nagy hazafi volt, a vallásos és hazafias nevelésnek kifogyhatatlan bőkezűségű macczenása, a hit elveinek bátor lelkű s ékésen szóló hirdetője, kinek halála nagy gyászt hozott az egyházra, hazára és társadalomra.

Öt hónap alatt a harmadik kiváló főpásztort siratja el a magyarországi kath. egyház: mikor nyer vajjon új főpásztorokat, kik teljesen pótolják a magyar kath. egyháznak e kidőlt oszlopait?

* * *

Zalka püspök életrajza.

Zalka János, győri megyés püspök, egyházi író, szül. Veszékenyben (Rábaköz), 1820. decz. 18. A középiskolai I—IV. osztályt Győrött, V—VI. osztályt Sopronban végezte. 1838. esztergomi főgimnáziumi papnövendék lett és a pozsonyi Emericanumba küldetett. Pozsonyból Nagyszombatba ment, hol a bölcseletet hallgatta. A teológiát a bécsi Pazmaneumban elvégezvén, 1846. jan. 15. pappá szentelték.

Rövid ideig káplán volt Kőhidgyarmaton és Dorogon, azután a pécsi Augustineumba került, ahol 1848. hittudor lett. Ujra káplán volt rövid ideig Budapest-Belvárosban, 1849. okt. végén Esztergomban az egyháztörténelem és egyházjog tanára s tanulmányi felügyelő, 1853. máj. 28. a pesti egyetem egyháztörténelmi tanára, 1854. decz. 22. pápai tiszteletbeli udvari káplán. Az 1858. esztergomi tartományi zsinat előmunkálatait Zalka végezte és ő szerkesztette az esztergomi rituálét. 1859. decz. 23. esztergomi kanonok s papnevelő intézeti kormányzó később címzetes apát. 1867. febr. 14. győri megyés püspök. Ugyanez évben pápai trónálló főpap, római gróf, 1876. jul. 3-án v. b. t. t., 1892. máj. 5. ünnepelte püspökké szentelésének s püspöki székfoglalásának 25., 1896. jan. 15. pappá szentelésének 50-ik évfordulóját, mely utóbbi alkalomkor a király ugyanaz évi jan. 27. az egyház, a tanügy, a közjótékonyág és az irodalom terén szerzett kiváló érdemei elismeréséért.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Mire az első hó lehullt.

Írta: Szőke Gyula.

Lassan, szállongva hullanak az első hópelyhek. Csendesen, nyugodtan, majd meg beléjük köt a szél, viszi hordja kavargva, hol a járólak arcába csapva, hol meg a házak ablakait hordja tele velők, aztán újra elül a szél és a régi zavartalan nyugalom ismét helyreáll.

Az utcán vig gyermekcsapat szaladgál nem törődve a széllel, a csipős hideggel, mely pirosra festette arcukat, hisz oly régen várták már az első havat. Kapkodnak a csillogó hópelyhek után, elkapnak egyet vidám nevetéssel s a hogy kinyitják ismét kezüket, mégsem találják ott a fényes csillagocskákat, elolvadtak, eltűntek, csak egy szemernyi kis nedvesség jelzi még, hogy volt de már nincsen.

Gondolkodom, párhuzamot vonok az élet és a szálló hópelyhek közt. Az is olyan, mint ez. Fénylik, csillog, boldogságot áraszt s a hogy megszakad, a fájó könnyél, mely megnevedesíti a szemet, nem hagy egyebet hátra, emlékül, hogy volt ki szeretett, volt kit szerettünk, de mire magunknak akartuk mondani, már eltűnt, el örökre.

A szállongó hópelyhek és a megtett hasonlat eszembe juttatják egy korán elolvadt hópelyhek, korán megszakadt életnek szomorú történetét.

Szinte hallani vélem még most is az anyja szivettépő zokogását, melybe belesírt a gyászharang bus szava, belévegyült az aláhulló göröngy tompa dübörgése. Látni vélem még azt a szomorú képet, azt a daliás fiatal embert lehajolva egy sírhalomra, átkarolva a fejét, örök búcsút mondván — nem, örök hűséget rebeve sírban nyugvó hívének, kit elrabolt tőle titkon, észrevétlenül a halál és ide rejtett el, hogy vissza ne szerezhesse soha többé.

Elrebege a hűség esküjének szavait, melyeket ajka életében el nem mondhatott.

Pedig oly közelnek hitte ő is, hitték az emberek is azt a napot, mikor Gémessy Aurél oltárhoz vezetí Tardossy Vilmát, hogy ott a pap áldása után megkezdjék, vagy inkább folytassák azt az életet, melynek csak a boldogan turbékoló galambpár élete lehet képe. De nem következett be soha, soha. Talán a sok irigység riasztotta el közeledő boldogságukat. Irigyelték a leánytól a férfit, irigyelték a férfitől a leányt. Irigyelték Gémessy Aurél szerencsésjét, ki oly rövid szerrel, szinte egy csapásra meghódította Tardossy Vilma szívét, mit annyian oly eredménytelenül kíséreltek meg.

Olyan már az emberi természet, hogy

annál inkább vágyódik valami után, minél elérhetlenebbnek tűnik fel előtte s annál kitartóbban küzd célja eléréséért, minél jobban látja az utjába gördülő akadályokat. Ezek izgatják lelkét, hogy ereje megbirkózzék velök s minél nagyobb az akadály, annál fényesebbnek látja a dicsőséget, mely rajta győzedelmeskedik.

Igy volt a fiatalság Tardossy Vilmával. E leány került a feltűnést. Nem volt amolyan ritka szépség, ki épp e tulajdonságával gablyította volna össze a fiatal emberek észét-szívét. Szép volt, mint sok más. Szép barna haj, sötét fekete szem, melyből tüzes fényben ragyog elő ártatlan kedves lelke, idomos karcu termet, melyet minden ruha egyként kellemesen fed: ezekben adhatnám főbb vonásait Tardossy Vilma képének.

Nem is ez a külső volt az, a mi hódításra ingerelte a legtöbb fiatal embert, a nélkül, hogy csak egynek is sikerült volna benne érzelmet kelteni. Hozomány sem igen csalogathatta a hódításra vágyót, a boldogult Tardossy Béla mint aféle alsóbb rangú hivatalnok nem hagyhatott sokat hátra családjának. Hanem volt valami, ami mindennél jobban izgatta a fiatal ember becsvágyát s ez az a hír, hogy Tardossy Vilma meghódíthatatlan.

S ha másképp soha sem okozott feltűnést, e hírével egyszerre ismertté lett. A mióta első

réséül, neki az első osztályú vaskoronarendet adományozta.

Zalka kiváló jótékonyasága főpap volt. A kath. egyház és a nemzeti kultúra oltárára hozott áldozataiban mindig kifogyhatatlan. Templomok építésére és javítására több mint 200,000 forintot áldozott. Győrött, Sopronban, értelmes tanítók nevelésére 150,000 forint költséggel preparandiát, Kapuvárott 50,000 forinttal kisdudóvát, leányiskolát, a bönnyieknek 8000 forintot iskolát alapított. Ezenkívül 20,000 forintot alapítványt tett a győri autonómikus testület kezébe, a horvát iskoláknak pedig tankönyveket íratott s azt saját költségén kinyomatta. Püspöksége alatt 170-nél több új iskola épült, vagy bővült ki. 1894. a győri és soproni tanító képzőket egyesítette s 45,000 forint költséggel új helyiséget épített számára. Egybevéve iskolaügyekre 360,000 forintot áldozott. Végre megalapította a tanítók, özvegyek és árvák részére a külön nyugdíjpénztárt is 300,000 forinttal s a szegénysorsú diákok számára tápintézetet alapított Győrött 33,000 forintot.

Mint papságának igazi atyja, páratlan szeretettel és gondoskodással viseltetett egyházmegyéjének lelkipásztorai iránt. A kispapoknak diszes szállást, jó ellátást teremtett. A káplánok és szegényebb plebánosok jövedelmét évenként 20,000 forinttal gyarapította, az elagott papoknak megalapította a Szt. László-intézetet, melynek tagjai rangban megelőzik az espereseket s a rendesnél nagyobb nyugdíjat kapnak. Világi híveit szívesen látta, a szűkölködők mindenkor segínyt kaptak tőle.

A humanitárius és nemzeti czélokra hozott áldozatai közel *egy millió forintot* tesznek ki s ez csak úgy kerülhetett ki a győri püspökség jövedelméből, hogy ő maga a lehető legkevesebbet költött saját személyére.

Irodalmi munkássága.

Szerkesztette a Kath. Néplapot 1849—50., a Keresztény Naptár 1850—54. évfolyamait s 1856—1859. a Religio cz. folyóiratot. Számos a Társalkodóban, Religióban, Religio és Nevelésben, a Családi Lapokban, Magyar Sionban stb. megjelent dolgozatain kívül, önálló munkái: Örömmers (Pozsony 1839); Synopsis praelectionum ex hist. eccel. (Pest 1854. könyomat); Emlékkönyv (Pest 1856, németül 1857); Series chronologica AE. Strig. (1856); Emlékoszlop (Pest 1857); Mária-czelli utitárs (Pest 1857); Mária-czelli Emlékkönyv (Pest 1857., tótul is megjelent); Mária-czelli lilomok (Pest 1858); Magyarország primásának (Scitovszky) aranyáldozata (u. o. 1859); Aranymisei koszoru (u. o. 1859); Szentek élete (Zsuhovics F. és Debreczeni Jánossal, 5 köt. Eger

1859—76. 2. kiad. u. o. 1861—76) s számos magyar és latin főpásztori körlevelek.

Epizódok.

Magán életéről és nyilvános szerepléséről nagyon keveset lehet mondani. Ő pusztán egyházi teendőinek és főpásztori hivatásának élt és sem a politikai sem a társadalmi élet zajába nem vegyült.

De ha aktív részt nem vett a politikában, Zalka azért tetőtől talpig alkotmányos ember, a ki önzetlenül szerette nemzetét. Politikai nézeteiben konzervatív, de e meggyőződésének súlyt és külső kifejezést még a választások alkalmával sem adott.

Egyházmegyéjének kormányzásában befolyást nem tűrt. Püspöki jogkörének teljes tudatával, fényes helyzetének teljes önértékeléssel rendelkezett. Atézerte az apostol szavait: Sic nos existimet homo, tanquam ministros Christi!

Valódi egyházfejedelem, a ki imponálni nemcsak tudott, hanem akart is.

Emelkedett gondolkozású és jószívű ember volt. Környezete iránt nyílt szívű és bizalmas. Szolgaszemélyzetét szerette, s midőn két háziszolgája pár évvel ezelőtt fürdőszékében a Dunába fulladt, a jószívű püspök napokig elsírt, s a katasztrófa hónapokig megviselte.

Midőn egy kedves inasát katonának elvitték, a püspök folyton érdeklődött sorsa iránt, s megigérte, hogy minden altiszti csillagját 50 forintjával fogja jutalmazni.

Soproni deák korában egy becsületes szabó mesternél volt szálláson. Egy alkalommal a szabó kanonoki muzettát készítet, s tréfásan oda szólt a kis deáknak, ki már akkor a papságra készült:

»Hát neked mikor lesz majd ilyenre szükséged?»

A deák folytatta a tréfát és így felelt:
»Majd eljön annak is az ideje s akkor nem feledkezem meg mester uramról sem.«

S a tréfából valóság lett. Zalka János, az egykori soproni deák bevonult a győri püspöki rezidenciába.

És ime egyik napon egy öreg ember jelent meg előtte, ki gyalog jött Sopronból régi kosztos deákjához. A püspök megemlékezett ígretéről, — szívesen fogadta az öreg szabómestert s nyugdíjat rendelt a szegény embernek, melyet az haláláig élvezett is.

Fellépése, határozott modora egyszerű, de egy kissé tartózkodó volt, József főherceg azonban mégis Zalkát a legkedvesebb püspökének tartotta, s magas esaládja többször megtisztelte már a főpap palotáját látogatásával.

Konyhájára nagyon sokat adott, de ő maga a legegyszerűbben étkezett. Ki nem állhatta a francia ételeket és szakácsával folyton zsörtölődött, hogy miért csinált neki annyi pancsot.

Egyszer egy jó ismerősének bizalmasan elbeszélte, hogy ő sohasem evett még olyan jóízűt mint a milyen jó aszalt körtét szokott neki szegény édes anyja Karácsony bõjtjén főzni. Mikor ezt a szakács meghallotta, minden művészetét az aszalt körte főzésére fordította, — de a püspök szája ízét csak nem találta el. Pedig azt hiszem a különbség nem annyira az aszalt körteben, mint a kor és viszonyok különbségében rejlett.

*

Buzgó és mélyen vallásos kedélyű pap volt. Szigoruegyházi felfogása és feddhetlen erkölcsi életével tünt ki. A nőkre nem sokat adott, s ha a középosztályhoz tartoztak, kivétel nélkül csak asszonyságnak czimezte őket.

Pachomius korával tartott, mely a nőt ianua diabolinak tartotta.

Magára rendkívül vigyázott, s ha jól fütött szobát elhagyta, mindig zárt kocsihoz távozott.

Papjait szerette, de a kellő erkölcsi szigorral bírálta tetteiket.

Javadalmát feltétlenül rendben tartotta, s mintaszerűen kezelte. Nagyobb birtokait gyakran megtekintette, s ilyenkor előre örült mára cselédség, mert a püspök nemcsak méltányolta, hanem meg is jutalmazta a munkásabb kezeket.

Szanyban — sopronmegyei birtokán — gyönyörű lótenyésztete volt. Egykor váratlanul lepte meg a püspök a ménest, s miután mindent rendben talált, beszédbe ereszkedett a 13 éves csikós bojtárral. Elővevett egy ezüst forintot, s a bojtár felnyújtotta. Mikor a gyermek érte nyult, incselkedve visszarántotta. Ez kétszer-háromszor ismétlődött, de a bojtár annyira kijött a flegmájából, hogy akaratlanul kitört belőle a szó.

— Tegye kee bolonddá az öreg apját!
A püspök szótlánul vágta zsebre a forintot és sietett felülni kényelmes hintójába.

*

Zalka olyan ember volt, a kiről rosszat mondani még az ellensége sem tudott. Pusztán hivatásának élt s mint ilyen hozzáférhetetlen volt.

Ennek köszönhetően azon fényes egyházi kitüntéseket, a melyekben évek során át részesült.

Főpapi kötelességének körén kívül nem terjeszkedett, de mint egyházmegyéjének lelkiismeretes, buzgó főpásztor, örök érdemeket szerzett magának a katolikus hitélet terén.

A király részvéte.

Budapest, jan. 16. (Saj. tud. táv.)
A király nevében König, a kabinetiroda főnöke meleg hangú táviratban fejezte ki

csalódott lovagja szárnyra bocsátotta róla e hirt az ifjak sorra próbálkoztak, csupa virtusból s a végén hosszu orral. A leányok pártokra szakadtak. Voltak kik virtusnak tartották Vilma viselkedését és az első alkalommal a mint valamelyik lovagjuk hütlenné lett, megfogadták, hogy követik példáját és tartották magukat, míg az első szép szó, csengő bók, meg nem ingatta fogadásukban. Mások férfiyűlöletből, érzéketlenségéről vádolták.

Pedig ez az »érzékellen«, »meghódíthatatlan« Tardossy Vilma csak azért volt olyan érzékellen, olyan meghódíthatatlan, mert nem akadt ember, kit esze szerint szívből tudott volna szeretni. Esze szerint, mondom, mert oly különös természetű volt megáldva, hogy az első üres bók elijesztette minden bizalmasságtól. Ugy gyűlölte az üres, léha bókot, hogy szíve soha sem tudta volna megszeretni azt a fiatal embert, kinek társalgására esze egyszer rásütötte a kététe bélyeget.

Annál általánosabb volt tehát a meglepetés, mikor azt kellett látni, hogy mégis meghódították a leányt, meghódította pedig az új aljegyző, Gémessy Aurél.

Amióta először találkoztak, farsang idején a vármegyei tisztviselők bálján, érezték, hogy megtalálták, a kit kerestek. Az első néyes volt az ismerkedés, az utolsó lengyelke jó barátokká, néhány látogatás szerelimes párrá tette őket.

Szép májusi délután volt. A mosolygó kék

égen, a meddig a szem ellát, nem volt csak egy tenyéryi felhő, mely lassan, csendesen uszott tovább, mintha csak észrevétlenül akart volna átlopódnai erdőn-mezőn. Az erdő üde friss lombjával suttogva játszott az enyhe tavaszi szellő. Az ágakon vigan rikkantgatott a rigó, s fütyjébe belehangzott a kakuk egyhangu szava és a vadgalamb szomorú bugása. A bokrok alján még illatozik itt is, ott is néhány szál ibolya és a bársnyos új gyepet tarkítja a sokszínű erdei virág. Ébredő természet, madárének, virágillat közt mily kellemes a tavaszi nap!

Ott sétáltak ketten magányosan egy melkélalén, melynek összehajló lombátora alatt, a fény és virágillat árjában, az alé végén egy nyílt téren játszó zene bugó hangja mellett egy szép, mindig derűs, örökké kívánatos életből, melynek szereplői ők lesznek és csakis ők.

— Tehát mához egy hétre, Aurél.
— Boldog lesznek, Vilma, felelte Gémessy és lehajolva megcsókolta azt a filigrán kis kezét, mely egy hét mulva is ott fog pihenni újra az ő férfias kezében, mikor majd kimondja a boldogító: igen-t.

Aztán ők is elvegyültek a társaságban és néhány perc mulva ott keringtek a többiek között kipirulva, neki melegedve, boldogan.

Az a tenyéryi felhő pedig ott a nyugati égen észrevétlenül meggyorsítja röptét, a hegy felől szél kerekedik, sűrű fekete felhők kelnek és kavargva ellepik az égboltozatot. A rigó

elhallgat az ágon, a kakuk fészkébe száll és a szomoruan bugó vadgalamb párjához tér. Künn pedig szakad az eső, a hirtelen, hideg tavaszi eső.

Másnap Gémessy azzal a hirrel lepik meg, hogy Vilma beteg és a hir igaz volt. Tardossy Vilma hervadt, fonnyadt lassan, fokonyként, mint a ki nem nyílt virág, melyet fagyos dér ért. Az a látatlan szellem, a halál angyala megirigyelve a földiek boldogságát, észrevétlenül, abban a szálló tenyéryi felhőben közelítette meg és vetette belé magát, mely biztosan kel és lassan öl. És mintha takargatni, rejtegetni akarta volna gyilkoló munkáját, odafestette a leány arcára azt a két sötét-piros rózsát, hogy mellette aztán titkon egymásután elrabolja az előbbi életpiros színt, szemének tüzes fényét, azt a boldog mosolyt ajkáról s helyébe odalopja a halavány sárga, fénytelen színt az arcára, a bágyadt, fáradt tekintetet azelőtt ragyogó szemébe és azt a fájdalmas lemondást ajka mosolyába.

Gémessy mégis bizott, remélt, hátha mégsem?

Ott kísérté még sokszor azt a lassan hervadó leányt. Ki-kijártak az erdőbe is élvezni az erdő lombjának titokzatos susogását, a kedves madárdalt; néha-néha vig nevetésök verte fel az erdő csendjét s e nevetés mindannyiszor oly biztató reményt keltett Gémessy szívében. De arról az álmodott jövőről ritkán esett szó. S ha néha-néha mégis szóba került, ha

a győri káptalannak a legőszintébb részvétét Zalka püspök halála fölött. Táviratilag kondoleáltak még Vasary Kolos, Wlassics Gyula és több magasrangú főpap.

Erzsébet királyasszony szobra.

Széll Kálmán miniszterelnök Erzsébet királyné szobra ügyében a következő jelentést terjesztette az országgyűlés elé:

Az emlékmű létesítésére vonatkozó pályázati hirdetmény, amelynek lényegesebb feltételeit múlt évi hasontárgyjelentésben már volt szerencsém ismertetni, az 1900. évi február hó végén közzététetett. Ezen pályázati hirdetmény szerint a pályázat 1901. évi március hó 1-én járna le: a magyar képzőművészek egyesülete szobrászati szakosztálya részéről előterjesztett kérelem következtében azonban az országos emlékbizottság a pályázati határidőt 1901. évi december hó 31-ig meghosszabbította. A mi a fölállítandó emlékműre megindított gyűjtés eredményét illeti, a folyó évben folytatólagosan begyűlték azon összegek, amelyek egyes törvényhatóságok, egyesületek, vagy magánosok által már az előző évben följánlítottak. Ehez képest a múlt évi november hó végéig az emlékmű czéljaira mindössze 1.532.833 korona 19 fillér gyűlt össze, amely részben takarékpénztári könyvecskékben, részben értékpapirokban kezeltetik. Ezen összegből apróbb kiadásokra, ugymint a pályázati hirdetmény kinyomatására és a pályázathoz szükséges tervek rajz sokszorosítására a múlt évben 110 korona utalványoztatott.

Párbaj a német hadseregben.

Emlékeznek rá olvasóink, hogy három kölni kath. ifjút azért, mert kijelentették, hogy a párbajnak elvi ellenségei nem vettek fel a német tisztek közé. Ez ügyben Trinborn interpellált s az összes pártok csatlakoztak az interpelláléhoz.

Gossler hadügyminiszter kijelentette, hogy ilyen kérdést feltenni sem volna szabad, császári rendelet értelmében s a császár meg fogja büntetni a rendeletét negligáló tiszteket. Különben az egész német hadseregben a múlt évben mindössze 4 párbaj volt, s ebből csak egy sebesüléssel.

A választ tudomásul vették.

Gémessy említette, talán jobb lenne, ha teljesülne közös vágyuk, — hisz ugy bizott magában, hogy szíve szerelmével legyőzi a halált, meggyógyítja drága feleségét, — mindig csak az volt a válasz:

— Nem lehet, nem lehet, édes Aurél; majd ha meggyógyulok, majd ha újra ép leszek. Pedig maga sem bizott benne, erről árulkodott ajkán az a bús lemondó mosoly, mely szavait kísérte.

Nem is gyógyult meg. A hogy lehullt az első hó, lelke is elszállt egy szebb világba azon boldog tudattal, hogy volt kit szeretett, szívből szeretett, a ki megőrzi emlékét hiven a sírig; övé volt, övé marad, míg majd újra találkozunk ott fenn, túl a csillagokon, hol nincs több leselkedő, halál, fájdalmas válás.

A halál pedig elrejtette szerelme aráját, miután oly soká tartotta eljegyezve. Segítségül hívta még a természetet is, hogy hulló hópolyheivel borítsa rá patyolat szemfedőt, takarja el a frissen hantolt sírdombot, a kereszt feliratát, hogy ne lássák az élők és könnyekben feledjék, ha tudják...

Ez a szomorú történet jut eszembe, valahányszor szállongni látom az első havat, valahányszor látom, hogy fogdossák a gyermekek vidám kacagással, kipirult arczczal a csillogó hópolyheket.

A parlamenti reform.

Justh Gyula országgyűlési képviselő tegnap kérdést intézett a miniszterelnökhöz: hozzájárulna-e ahoz, hogy a parlamenti reform külön vita tárgyat képezze a Házban s hogy e kérdés külön napirendre tűzessék. A miniszterelnök mára igérte válaszáat és ma kijelentette a képviselőház folyosóján, hogy a dolgot most nem tartja időszertűnek.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, jan. 16.

Perczel Dezső elnököl.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után

Benyovszky Sándor gróf ismétli a már tavaly felhozott sérelmeket az árva pénzek kezelését illetően és óhajtana, hogy a kormány intézkedne, hogy az árvapénzeket ne a takarékpénztárak, hanem a szövetkezetek kezeljék. Beszél az ország közegészségéről és kimutatni iparkodik, hogy az ország nagy részében a rossz ivóvíz okozza a nagy halálozási számárányt. A lelenz ügy is sürgős megoldást kíván. Majd áttér a Nemzeti Színház ügyére és óhajtana, hogy az új nemzeti színház mennél előbb felépülne, azonban nem tartaná helyesnek, ha az ideiglenes építkezésekre nagy összegeket fordítanánk. Az Operát illetően sajnálattal konstatálja, hogy nem éri meg az ország által hozott nagy áldozatokat. (Helyeslés.)

A költségvetést nem fogadja el. (Helyeslés.)

Nem jó a mai parlamenti rendszer.

Holló Lajos: Károsnak mondja a nemzetre nézve azt, ha a költségvetést nem a valóság-nak megfelelően állítják fel. A csillogó látszat nagy veszedelmeket rejt magában. Az 1848-iki népképviselői rendszer helyességét hangoztatja a mai parlamenti rendszerrel szemben.

Vádolja a kormányt és a centralizációra való törekvést, a kormánynak a reform behozatala ellen elfoglalt álláspontját tekintve. A viszonyok javulását ne várjuk a részlet kérdések elintézésénél. Alkotmány és gazdasági csőd elé kerülünk, ha a parlamentünket alapjában nem reformáljuk. A parlamenti reform ma nemzeti szükség és pártkérdésnek nem tekinthető. A parlament alakulásából ki kell zárni a hivatalos befolyást.

Zmeskál: Meghalt a győri püspök. Roszivalnak jó dolga lesz. (Derűtség.)

Amig *Holló* beszélt, *Justh* Gyula a kormányelnökkel tárgyalt. A Kossuth-párt nevében arra kérte Széllt, menne bele abba, hogy a szélsőbal indítványt téve a parlamenti reformról, az az indítvány tárgyalás-sék. Széll a kérést nem teljesítette s ajánlotta, hogy az appropriációs vita keretén belül vitassák meg e kérdést.

Holló beszéde további folyamán a választásból az anyagi eszközök kizárását követelte, ugyszinte követelte a titkos és községenkint való szavazást. Meg kell hiúsítani a nemzeti jogok és vagyon áruba bocsátását. Lehetetlenné kell tenni a képviselői állás és befolyás értékesítését, a parlamentben a szerencsevadászok uralkodását. Annyi a parlamentben a leköltött ember, hogy már ebből kitelik a mindenkori kormány többsége. (Elénk tetszés a balon.)

A régi rendszer atyja.

Öt percz szünet után *Mezőssy* Béla szólalt fel, azt mondja, hogy mindaddig, míg a parlament az előtte szóló eszméit nem tisz-

tázta, azokhoz képest nem intézkedik; — nem felelt meg a hivatásának. Mert most csakugyan türehtetlen a helyzet; egyes emberek, kik hatalmon vannak, kezökben tartják egy ország sorsát s azt kényük, kedvük szerint igazgatják. A szabadelvű párt súlyos szemrehányásokat tehet önmagának. Konfiskálta a polgárság jogait és szabadelvű csak egyben volt: gyarapította a maga hatalmát. Vajjon változott-e a helyzet az új kormány alatt? Változott-e a régi rendszer? Konstatálja, hogy Széll Kálmán a közigazgatás javítására sok jó akaratot mutat. De hogy a régi rendszert, melynek atyja Tisza Kálmán (Zajos helyeslés) megsemmisítette és újat inaugurált volna, az sajnos, nem igaz. Es ez nem pusztán frázis, ez az ítélet a tények ismeretén alapszik. A magyar közigazgatás rothadt. Az eddigi kormányzatok azt tűzték ki célul, hogy a közigazgatási szervezetet meggyűlöltessék a magyarral. (Zajos tetszés a balon.) Kortes czélokra használták. (Ugy van! a szélsőbalon.) Hát ezt a közigazgatást javíthatják, de míg a szolgálati pragmatika meg nem lesz, jó közigazgatásról beszélni nem lehet.

Széll Kálmán: Benne van a programomban.

Mezőssy: Ne csak a programban legyen meg a szolgálati pragmatika, hanem a valóságban is.

Széll Kálmán: Meglesz! Meglesz!

Mezőssy Béla adatokkal illusztrálja, hogy a mostani rendszer mellett nem is lehet rossz néven venni, hogy a közigazgatási tisztviselők nem mernek felelősséggel szemben állást foglalni, mikor azok pressziót gyakorolnak rájuk.

A költségvetést nem fogadja el.

A Tisza-klikk nem halt meg.

Rakovszky István is azt hiszi, hogy helyzet nemcsak hogy nem javult, hanem rosszabbodott. Beszédével nem lehet a közigazgatást javítani, hanem tettekkel, koncedálja, hogy van jóakarát Széllben, de enged régi befolyásoknak. A gárda nem halt meg, ez a baj. Beszél ezután a közigazgatásról és a költségvetést nem fogadja el.

A mai ülés utolsó szónoka *Konkoly Thege* Miklós volt, a ki hosszabb beszédben indokolta a költségvetés elfogadását.

Kovács puska.

Debreczenben valamikor egy vicz lap jelent meg »Villám« czimen. Jó zaftos viczekkel volt teli, de mégis nevének megfelelően, mint a villám támadt s mint a villám eltűnt.

Helyette azonban megjelent a »Debreczeni protestáns lap.« Ez már komoly, t. i. kivülről, de bent igen jóízű humorral van töltve, akár egy fiók Villám.

Szerkeszti E. L. kollégiumi tanár, tekintetes ur és bizony bolondság volna kívánni, hogy jobban csinálja, mint ahogy tudja.

Kép nincs a jámbor lapocskában, de olvasásánál önkényt rajzolódik lelki szemeink elé.

A kopott kollégiumot látjuk, melynek ablakából a tekintetes ur régi kovás flintából czélogtatja a Sz. Anna-utcán járó-kelöket.

Felekezeti türelemmel van megtöltve a puska és elfogultsággal lefojtásozva keményen. Mag nincs benne.

Tekintetes ur! ha el sül ez a puska baj lesz belőle, mert odáig ugyan nem hord, ahová czéloz, de nagyot szól és sokan oda néznek és meglátják, hogy hanyat vágódik a tekintetes ur, mert vissza rug a flintás, ha nagyon erős a — fojtás.

Ime egyik hire:

I. »A hegyen épült város.« »A kegyes Izrdelnek ilyen városa volt Jeruzsálem, — — — mi pedig e nevezetel Debreczenre és a debreczeni nagy ref. egyházra (kivánjuk alkalmazni) — mely multjával, hiveinek nagy számával, a hozzá kapcsolódó nagy szellemi és anyagi erőknél fogva eddig a mi erős községünk és messzire kilátszó magaslataunk vala.« — De fájdalom, hogy csak volt és a jelenben nem az. — stb. stb.

Debreczen ugyan homokon épült város és anyyira lapos, hegy lejjebb fekszik a Tiszánál, de ha már ez is magas szikla a Tekintetes urnak, akkor a hasonlata épült homokra.

II. »Debreczenről már régóta azt kell hallanunk, hogy ott már a kálvinizmus is veszedelembé fog és a mozgókonny ellenfél folyton apasztja hűveinek sorait, mindig nagyobb-nagyobb tért foglal el magának s már-már sikerül a közvéleményt is a maga részére vonzani.«

Ugyan ne fájjon a tekintetes Úr! Hiszen lap-szerkesztő s így képviseli a közvéleményt, ha tehát azt írja, hogy a közvélemény is az ellenfélrel tart, akkor vagy a saját lapját nem tartja a közvélemény organonjának, vagy talán már az is indul a Péter fiáról a Sz. Anna-templomra?

III. A kath. egyetemenről ezíkenze így végti: »a prot. egyetem létesítését nem pusztán prot. felekezeti érdek, hanem a tudomány és a magyar nemzet és hazai érdeke is létezteti, holott köz-tudomás, hogy kath. egyetem már jellegénél fogva sem tehet állandó s valódi értékkel bíró szolgálatot a tudománynak s hazafiság dolgában is édes keveset várhatunk azoktól, akiknek ér-zelmeit Róma tartja lekötve.«

Ejnye no Tekintetes Úr! Nem ósdi kissé ez a felekezeti elfogultságtól ragyogó zaffos mondás? Ön a kollégium tanára, melynek helv. hitvallásu egyetemre fejlesztése céljából a hortobágyi legelő 10,000 holdját akarta oda prezentelni a város. Ime ez az egyetlen mondása mutatja, hogy nem szabad addig ott egyetemet állítani míg vagy a nap jobban nem süt, vagy a koponya nem lesz fény-át-eresztőbb.

És végre adjuk a legjobb viczet.

IV. »Egyenlő fegyverrel. Sokszor hallunk olyan beszédeket, hogy Debreczenben Wolafka ügybuzgóságával hódít. Hogy végre valahára tisztába jöjjünk ezzel a kérdéssel, kedvünk van egy csintalan ajánlatot tenni. Mi megengedjük a czimzetes püspök urnak, hogy a mi nagytemplomunkban akkor álljon fel predikálni, amikor neki tetszik; s viszonzásul meg ő engedje meg nekünk, hogy ugyanakkor mi meg az ő templomában szónokolhassunk.

Lásuk: az egyenlő fegyverrel vívott párvialban ki lesz előbb a harcoképtelen!?

Ó kis csintalan! Át látunk ám a szítán. Persze, hogy ilyen személy áthelyezés mellett minden esetre önök győznének.

Hiszen a harmadik predikáció után már üres lenne a Sz. Anna-templom és teli az önöké.

V. Ennek a »csintalan« ajánlatnak az az oka, mert a saját hűvek folyton az orruk alá dörzsölik a prot. papoknak, hogy ők semmit sem tesznek, míg Wolafka fáradhatatlanul működik és teljesíti kötelességét, míg ők theologusokkal predikálnak.

Hanem van nekünk egy csinosabb ajánlatunk.

Debreczenben igen jól van dotálta a helv. hitv. egyház és papjai is. A várostól is akár mit könnyen megkaphatnak prezentbe. Állítsanak tehát fel a Sz. József egyet. mintájára felnöttek tanítását, a Sz. Antal kenyere mintájára jótékony társulatot, a Sz. Vincze szerint jötevő egyet. Hitoktatást a katonai raboknál, mit megtagadtak napdíjak hiányában s így a kath. káplán tanított önök helyett is. Istentiszteleteket a filiálisokban, missiót nazarénusai számára, — látogatást a betegek-nél, kikisérést a halottaknál, nem helyettesített de folytonos személyi munkát a hűvek körül s ilyen ver-

seny mellett, ha eldöntetlen marad is a harc, de a jó ügy, a szegények — nyerni fognak.

Hiába mégsem a szó beszéd, hanem a — cselekedet üdvözít.

Egyébként a humoros cikk nyomán úgy vélem, hogy ha annyiszor emelnék fel a csintalan tekintetes ur adóját, ahányszor a felekezeti türelmetlenség tör ki belőle, bizony mondom rövid idő alatt első virilistája ön volna ama hegyen épült városnak.

És most több vigaszt és kevesebb nazarénust kívánva féltett felekezetének, vagyok

őszinte részvétellel

Köby.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Január 20. Kath. Kör ünnepélye a kör dísztermében d. e. 11 órakor.

Január 20. d. u. 5 óra. Zeneegylet hangversenye a Kereskedelmi Csarnok nagytermében.

Január 20. Kamara belügyek választása.

Január 20. Az ipartestület évi közgyűlése a tűzoltó órányán d. e. 8 órakor.

Január 27. A Polgári takarékpénztár évi közgyűlése d. e. 11 órakor.

Január 27. Har. egylet sítahangversenye a Fekete Sasban d. u. 8 órakor.

* **Nagyvárad közegészségügye.** A város közegészségügyi viszonyairól évenként jelentést tesz a polgármester és a városi főorvos, amelynek adatai főleg arra vonatkoznak, hogy mi által lehetne fejleszteni a város közegészség-ügyét, mi a fejlődésnek az akadályai. Az elmúlt évről küldött jelentés szerint dr. **Baróthy Ákos** a közegészség fejlődésére a nagy szegénységet, a gyermekápolás nagymérvű elhanyagolását, a kuruzslást, amelyet különösen **Németh Sámuel** űz, végül pedig a talaj szennyezettségét tartja hátrányosnak. Azon kérdésre, hogy minő intézkedések volnának szükségesek a város közegészségügyének javítására, azt válaszolja a főorvos hogy szükséges volna a vízvezeték fejlesztése, az egész város kikövezése, általános csatornázás s addig is, míg ezeket elkészítheti a város, az utcái folyókák kikövezése, az udvarok rendezése és szigorú ellenőrzése, végül szükségesnek tartja, hogy a város végétől legalább 200 méter távolságra személtlerakódó helyeket jelöljenek ki. Hogy mindezek nem létesíthetők a közeljövőben ennek egy pontos akadályai van, nincsen pénz. Ez szomorú, de való igazság!

* **A zenekedvelők hangversenye** iránt, mely a közelgő vasárnap délután 5 órakor lesz a Kereskedelmi Csarnok nagytermében, város-szerte igen nagy az érdeklődés. Régóta hallgató fiharmonikusaink ezuttal szenzációs műsorral és kiváló készültséggel lépnek a közönség elé. A rendezőség e hangversenyre nem küld szét meghívókat, hanem csak a falragaszok és a sajtó útján hívja meg a közönséget. Az egye-működő tagjait pedig ez uton is kéri a rendezőség, hogy a ma — csütörtök — esti próbán 8 órakor pontosan és teljes számban megjelenni sziveskedjenek.

* **A népszámlálás befejezése.** A népszámlálás megközelítő eredményét már közöljük. E szerint Nagyváradon 51 ezernél több lélek van. Ez a szám azonban még nem végleges, amennyiben van Nagyváradnak több olyan lakója aki nincsen felvéve a népszámlálók közé. Nem lenne felesleges valamiképpen intézkedni arról, hogy az így elmaradtak pótlólag felvétessenek az összeírtak közé. A beadott népszámláló lapokat ma fogja felülvizsgálni **Istvánffy István** felügyelete alatt több tisztviselő s a meg nem felelő lapokat kijavítják, pótolják. A fő adaton kívül érdekes lesz az egésznek a részletezése;

hány férfi és hány nő van Nagyváradon; vallás szerint miként oszlik meg a lakosság s milyen mérvben szaporodtak az egyes felekezetek hí-vői. Ezeket azonban már csak Budapesten fogja az orsz. statisztikai hivatal összeállítani.

* **Apagyilkosság Kabán.** Rác Antal alig 23 éves kabai lakos folytonos viszálykodásban élt az apjával. Előbb rábirta, hogy mindenét irassa rá, azután kegyetlen lett szegény apjával szemben. Koldulni kergette s amit öreg édes apja így szerzett, attól is megfosztotta s a pénzt megitta. Hétfőn azon szólalkozott össze az apjával, hogy kevés pénzt koldult. Bóttal támadt rá, véresre verte. A földön fetrengött szegény apja, a hus már czafatokban lógott róla s a gonosz gyermek akkor kiütötte a szemét. Mikor már holtan fektött az öreg, a fiu megmosta kezét, elment a község házára és koporsót kért az apjának. Ugy adta el az esetet, hogy az apja szánkáról esett le s törte össze magát. Elhitték neki, adtak koporsót is az apjának, a fiu maga fektette bele és letakarta a szűrével. Mikor a hatóság emberei megjelentek s meglátták a véres tetemet, mindjárt tisztában voltak azzal, hogy az öreget agyonverték. A gyau mindjárt a fia ellen irányult, keresésére indultak; de az akkora már megszökött. A csendőrség keresi.

* **Kaptok, ha jól megfizetitek.** A népszámlálás adatainak feldolgozását a m. kir. országos statisztikai hivatal fogja eszközölni. Mivel a bejelentési hivatalt a közel jövőben csak felállítja Nagyvárad városa, dr. **Bulyovszky József** felakarta használni az alkalmat, amely a legmegfelelőbb volt, hogy a népszámláló lapokból irassa ki a bejelentési hivatal felállításához szükséges adatokat. Ez okból kérte a belügy-minisztert, hogy a népszámláló lapokat a megszabott határidőn túl még 8—10 napig itt tart-hassa. A miniszter azonban megtagadta ezen engedélyt, hanem tudatta a polgármegygyal, mi-ként a kívánt adatokat az orsz. statisztikai hiva-tal a város rendelkezésére bocsátja, ha a munkadíjat megfizeti a város. Nem értjük, mi lehet a miniszter intenciója ezzel; ha csak nem az, hogy a statisztikai hivatalnak jövedelmet szer-zen. Még ilyen dolgot sem adnak a város-nak ingyen, de azt követeli az állam, hogy a város tisztviselőinek több mint fele állandóan állami funkciókat teljesítsen.

* **A szegedi börtön veszedelme.** A szegedi kerületi börtön, melyben most is 900 rab van, az éjjel nagy veszedelemben forgott. Éjfélkor a a női osztály padlása kigyuladt s onnan a tűz átcapott az igazgatói lakás padlására is. A tűzoltóknak sikerült a tüzet elfojtani, mielőtt nagyobb veszedelem támadhatott volna. A rabok nyugodtan viselkedtek.

* **A Pecze szabályozása.** Nagyvárad város már régen tervezi a Pecze folyó szabályozását, akként, hogy a város belterületén csupán egy boltozott csatornán vezetnének annyi vizet, amennyi a folyómentén levő ipartelepek részére szükséges és szolgálmi joggal biztosítva van; a Pecze többi vizét pedig a városon kívül vezetik el. Ennek egy része Nagyváradon alul vezetné az új meder vizét tovább, a Sebes-Körörszig. Ebben az ügyben a miniszter **Szunyogh Péter** alispánt bizta meg az első foku határozat-hozatallal. Az alispán intézkedése azonban nem felel meg Nagyvárad érdekeinek, s ezért a város azt megfelelbezte.

* **Népszámlálás Németországban.** A né-metek már december 1-én megtartották nagy népszámlálásukat s ezért már Németországból egyes adatok napfényre kerültek.

Hivatalos adatok szerint a százezer lakos-nál nagyobb városok száma 1895. december-másodika óta huszonnyolc ról harminczháromra emelkedett. A legnagyobb városok: Berlin 1 884 345, Hamburg 704 669, München 498 500, Lipcse 455 089, Boroszló 422 416, Drezda

395,349, Köln 370,685 és Majna-Frankfurt 287,813 lakossal. A százezernél több lakossal bíró városok népessége öt év alatt összesen 1.368,520 lakossal szaporodott. A legnagyobb természetszerűleg Berlin szaporodása, melynek 207,041 lakossal többje van, mint öt évvel ezelőtt. Gyarapodás évenként 25 százalék, tehát egy félszázalékkal kevesebb, mint a nagy városok átlagos gyarapodása. Aránylag a legjobban gyarapodott Nürnberg évenként 12,1 százalékkal, Posen 11,7 százalékkal, Stettin 9,8 százalékkal és Mannheim 8,7 százalékkal. A nagyvárosok lakossága közül egyedül Krefeld lakossága apadt 0,07 százalékkal.

* **A tolmács favágó.** Négy favágót fogadott tegnap Vulkán József, a kir. törvényszék román tolmácsa, névszerint: Papp Istvánt, Ferencz Jánost, Varkucz Lajost és Tóth Györgyöt. A négy markos legény csakhamar felaprózta a felaprózni való fát, miközben egyik megsejtette, hogy a pinczében bor van, még pedig a hozzáférésnek semmi akadálya. Előkerítettek hát egy korsót s csakhamar teleszították magukat. Mikor a tulajdonos ki akarta őket fizetni, már mindegyik részeg volt. Rájöttek aztán, hogy a négy muslicza tulajdonképpen a háziur boros hordóját szállta meg s alaposan meggarázdálkodtak a borállományt. Jelentést tettek a rendőrségnél s a vizsgálat megindult.

* **Aranyi és Róth szabadlábán.** Nagy szenzációt keltett a múlt napokban az a hír, hogy az »Aranyi és Róth« társas cég tulajdonosait letartóztatták, hamis bukás vádjá miatt. A vizsgálat eddigi eredményéhez képest a tegnapi napon úgy Róth A. Gyula, mint Róth Henrik és Aranyi Albert cégtársakat szabadlábba helyezték, mert a további vizsgálat érdeke nem kívánja a vizsgálati fogság fenntartását. A cég tulajdonosok tegnap már nyílttéri közleményekben tudatták ezen rájuk nézve örvendetes hírt a közönséggel. A vizsgálat azonban tovább folyik ellenük s mint halljuk rövid idő alatt már befejezést nyer s ügyükben már a tavasszal végtárgyalás lesz kitűzve.

* **Női háztartási iskola.** Budapestről vett értesítés szerint Darányi földmívelési miniszter egy női háztartási iskola feállítását tervezi saját ingatlanal, felszereléssel és internátussal. Az iskola szükségletéről már a költségvetésben gondoskodott. Az iskola főleg gyakorlati irányú lesz, azért a háztartási iskolai növedékek a kertszertü gazdálkodás, tejgazdaság, baromfitenyésztés, méhészet és iparban nyernek gyakorlati kiképzést s különös súlyt helyez az iskola a kerti természetvények konzerválására. Az iskolát a közép és alsó osztály gyermekei részére szervezik.

* **»Győztes« vezér, akinek nem kell a babér.** A portsmouthi polgármester felkérte Roberts lordot, hogy határozza meg azt a napot, amelyen a neki szán. diszkardot átadják, mire a lord azt válaszolta, hogy kinosra nézve az ünnepeltetés akkor, midőn keserű szenvedés ért oly sok embert, akinek valósággal köszönni lehet, hogy azok a felhők, melyek több mint egy év óta az ország tűzhelyeit elhomályosították eloszlottak. — Persze; savanyu a szőlő.

* **Negyedmillió sikkasztás.** Mint a »Fränkische Courier« Ansbachból jelenti, a városi erdőben 10 a asztva találták az ottani mezőgazdasági hitelegyesüle ellenőrt Greiner Adolfot. Mikor Greiner felebbvalójánál Se.neider Györgynél, a nevezett egyesület igazgatójánál és Dorn községi meghatalmazottnál, a hitelegyesület elnökénél tudakozódtak, kiderült, hogy ezek mind a ketten eltűntek. A felügyelő bizottság tagjai és

a rendőrség által azonnal nagyjából végrehajtott pénztárvizsgálat igazolta, hogy a három nevezett egyén súlyosan megkárosította az egyesületet. Az ansbacher »Fränkische [Zeitung« hozzáteszi, hogy a felügyelőbizottságnak ülésén megállapították, hogy a 300,000 márkánál nagyobb tartalékalapból csak csekély összeg van meg és hogy a könyvek hamisan vannak vezetve.

* **Megmarta a veszett eb.** Még két héttel ezelőtt történt, hogy Hagymádfalva község lakosait megrémítette egy kóbor veszett eb. Szerencsétlenségére Halmazsán Junon szemben ment a kutyával s a dühödt állat megmarta. A miniszteri rendeletnek megfelelőleg, a hatóság felakarta a szegény embert küldeni beoltás végett a budapesti Högyes intézetbe, de az semmiképpen nem volt hajlandó a felutazásra. Valószínűleg a szerencsétlen ember elpusztul a borzalmas betegségben.

* **Hány erdélyi arisztokrata család pusztult ki 50 év alatt?** Kőváry László történetíró, akadémiai tag feljegyzése szerint, az erdélyi főúri családok felének 50 év alatt teljesen magvaszakadt. A szabadságharc idején 60 arisztokrata családja volt Erdélynek. Ma nincsen csak 30. Ez nagyon elsomorító. A mekkora erői voltak ezek az erdélyi mágnás családok a magyar nemzetnek, a magyar nyelvnek és nemzeti érületnek vesztetves időkben, épp annyira érzékeny vesztetves képeznek ma ránk nézve. Kőváry László megígérte, hogy ebben a tárgyban nemsokára hosszabb cikket fog közrebocsátani.

* **A kenyérhangverseny.** Az izraelita nőegylet érdemduis elnöknőjének, Schwartz Abrahamának kezdeményezésére az ingyen kenyér céljaira tudvalevőleg egy igen élvezetes programmal bíró hangverseny van tervbe véve, a melyen a katonazenekar zeneszámokkal, színtársulatunk tagjai közül pedig Forrai Ferike, E. Kovács Mariska és Nyáray Antal magánpiéczekkel vesznek részt. E hangversenyjanuár 20. délután 4 órára volt kitűzve, de miután délután 5 órakor a »Zenekedvelők Egyesülete« tartja nagyérdékt hangversenyét a Kereskedelmi Csarnok nagytermében, a rendezőség a kenyérhangversenyt egy héttel későbbre halasztotta el. A kiváló érdekességű hangverseny részletes programját közelebb adjuk.

* **A vidéki városok lakosságának szaporodása.** A népszámlálásnak eddig nyilvánosságra jutott eredményei örvendetes tanúságot tesznek városainknak az emelkedéséről. Örvendetes dolog, hogy a vidéki központok emelkednek, népességben gyarapodnak, mert ezek a magyarságnak igazi gócpontjai. A vidéki városokból újabban a következő tudósítások érkeztek:

	lakosság	szaporodás
Kecskemét	56,800	9,000
Zágráb	57,930	19,188
Pápa	17,225	2,964

Zágráb szaporodása igen nagyarányu. 1890. óta a helyőrségtől eltekintve, majdnem 20,000 a szaporodás, ami 49,51 százalék szaporodást jelent.

* **Farkasok garázdálkodása.** Mármaros-megye alsó részén, különösen a tiszavölgyi járásban rendkívüli módon elszaporodtak a farkasok, ugyannyira, hogy a környékbeli lakosok még a nappali órákban sem mernek a falun kívül járni. Ez a felelem különösen e hó 15-ike óta tart, mikor a Kis-Lonka község fölött elterülő erdőben két embert a farkasok szétéptek. Raskó Mihály és Papp Simon kis-lonkai lakosok e hó 15-én reggel egy magukkal vont szánkával kimentek az erdőbe tűzrevalót szedni. Két balta volt náluk, ez volt az egész fegyverük. Munkájukat már majdnem befejezték, mert a szánkót már megrakták, a mikor az erdőből egy farkas rohant elő, mely a két embert megtámadta és darabokra tépte székkel. A két embert még délre várak haza, de mivel azok még délután sem tértek vissza, keresésükre in-

dultak s az erdőben meg is találták a szánkót teljesen megrakva, körülötte pedig egy nagy vértócsát, szétéptett ruhadarabokat és néhány darab lerágott testrészt. Eme szomorú felfedezésről azonnal értesítették az előjáróságot, mely nagyszámu felfegyverkezett emberrel kiment az erdőbe s ott a farkasok által szétéptett embereknek lerágott testrészeit összeszedték s eltemetés végett beszállították a községbe. Az előjáróság az esetet bejelentette a szolgabírónak, kit arra kértek, hogy a fenevadak elpusztítása végett rendeljen el hajtóvadászatot. Raskó és Papp, kiket a farkasok szétéptek, nagyszámu családtagokat hagytak hátra.

* **Papp Béla birtokát árverezik.** Már szinte elfelejtettük a szatmár-németi-i rablőgyilkosság felakasztott hőst, Papp Bélát. Csak néha jelenik meg egy-egy hír családjáról, s ilyenkor természetes, hogy ő rá is történik vonatkozás. Ma a hivatalos lap juttatja emlékeztünkbe a bitófára került testvérgyilkos gavallért, abból az alkalomból, hogy batizi birtokára a következő árverési hirdetményt teszi közzé:

890

ÁRVERÉS.

3—1

21040/1900. A szatmár-németi-i kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az első m. ált. bizt. társ. végrehajthatónak Papp Béla végrehajtást szenvedő elleni 965 korona 69 fillér tőkekövetelés és járul. iránti végrehajtási ügyében, a szatmár-németi-i kir. törvényszék területén levő Batiz község határában fekvő a batizi 459. számú teleknyvjegykönyvben A I. 709,761/a, 762. helyrajzi szám alatt felvett ingatlanból Papp Béla illetőségére 2800 korona és a batizi 460. sz. tjkvben A + 761. hr. sz. alatt foglalt ingatlanból Papp Béla felerész illetőségére az árverést 16940 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1901. évi február hónap 11-ik napján délelőtt 11 órakor Batiz község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól eladatni nem fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 százalékát, vagyis 286 koronát és 1694 koronát készpénzben, vagy az 1881. LX. törvényzikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt övadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy a az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni. Kelt Szatmáron, 1900. évi december hó 14. napján. A kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Öngyilkosság a fürdőben.

— Saját tudósítónktól. —

Nagyvárad, január 16.

Egy szencsétlen házaló vetett véget tegnap délben életének. Mint levelében írja pénzt, adott ki kölcsön s mikor e pénzre szüksége volt, nem tudott hozzájutni, — becsapták s emiatti elkeseredésében gondolta rá magát a halálra. Az eset részleteiről a következőket jelenti tudósítónk:

Tegnap délelőtt tíz órakor Hell Sámuel házaló a vasfürdőbe ment és egy fülkét váltott. A fürdőszolga az ötödik számú fülkét jelölte ki számára s Hell el is foglalta azt.

Már délután két órára járt az idő s Pénzes Mihály fürdőszolga nem tudta mire vélni, hogy Hell még mindig nem jött ki, benyitott a fülkébe s az ajtót nyitva találta, Hell Sámuel pedig ott csüngött a ruhafogason életlenül. Egy csukor-zsinegre felakasztotta magát s mire észrevették már megszűnt élni.

Pénzes azonnal telefonozott a rendőrséghez, honnan ki lett küldve dr. Mayer városi orvos és Dienes István rendőr. Mayer dr. megvizsgálta az öngyilkost, de már ekkor nem volt benne élet. Megvizsgálták a zsebeit s egy levelet találtak nála, mely szomorú világot vet az esetre. A levél a rendőrségnek volt czimezve. Utóiratában a családjára gondol s kéri a hatóságot hogy ne értesítsék szomorú esetéről.

A levél szövegét a következőképpen hangzik:

Tekintetes Rendőrség!

Minek után engemet úgy rá tudtak szedni, hogy pénzemert igazságtalanul elrabolták és én utólagosan észre vettem és a kinek váltóra pénzemert kiadtam, az megint azt mogyvárják és pénzemert legnagyobb gorombasággal illet, enek után szívemre vettem az ügyet, hogy másra ne legyek utalva kivégezmem kellett

Nem értesíteni kérem a rendőrséget gyermekeimet.

Utolsó kérése nem teljesülhet, mert a rendőrség kötelességszerűen értesíteni fogja a szomorú esetről legközelebbi hozzátartozóit.

A holttestet beszállították a biharmegyei kórházba s ma délelőtt felboncolják, délután pedig kiviszik a váradi-velencei izr. temetőbe.

IRODALOM.

Ki térítette Pázmány Pétert a katolikus vallásra? Irta: Zsák I. Adolf nagyváradi-egyházmezei növendék. Általános érdeklődést keltett az az újévi számunkban megjelent hosszabb cikk, mely kimutatja, hogy Pázmány Pétert Törössy György jezsuita térítette a kath. vallásra. A szép reményekre jogosító fiatal papnövendék ezt a munkáját most külön lenyomatban adta ki, kibővítve Törössy életrajzával.

SPORT.

Vége a vadász szezonnak. Tegnapelőtt ért véget a vadász szezon s ma már nyugodtabb idő köszöntött a vadakra. Mint értesülünk, meggyeserte nagy körvadászatokkal búcsúztak el egy évre a kellemes sporttól. Biharmegye valamennyi Nimródja fegyvert fogott az egyik több, a másik kevesebb szerencsével. Nagy vadászat volt többek között Csökmön, melyen dr. Beöthy László főispán és Szunyogh Péter alispán is részt vettek.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Csütörtök: Névtelen levelek (először.)

Péntek: Névtelen levelek.

Szombat: A halász szeretője (először.)

d. u.: Vigéczelek.

Vasárnap: este: A halász szeretője.

Dankó Pista népszínműve. Az utolsó próbák folynak a nota király bájos népszínművéből. A halász szeretője-ből, melynek tudvalevően szombaton lesz a bemutatója. Apremiérren, mint jeleztük, az érdekes, kitűnő szerző is jelen lesz, de egyéb érdekessége is lesz az előadásnak. Főlép vendégkép a darab egyik főszerepében Palugyay Vilma, akinek Dankó Sutkané szerepét írta. Az előadás iránt már is élénk érdeklődés mutatkozik.

Othello.

Sajátságos ellentéteket mutatott a tegnapi előadás. A tapsok akkor és annak szóltak legbővebben, a ki kevesebbel is beérhette volna; ellenben a kik rászolgáltak a tapsra, azokat csak biztató, elismerő tekintetek honorálták.

Shakespeareit vidéken előadni ugyis bajos. Nem modern darabok, s így csak az előadók kiváló művészete által gyakorolnak vonzerőt a shakespearei remek. Csupa u. n. par forke-szerepek, a melyeket vagy mesteriesen kell adni, vagy sehogy. S a bökkenő abban rejlik, hogy a közönség nem nézi ugyan meg Shakespeare darabjait, de azért egy néhányat megkövetel a műsorban. Hogy lerántanak azt az igazgatót, a ki Hamletet, Lear királyt és társait kifelejtene a műsorból azon egyszerű okból, mert nem képes művésziesen előadni. Így jön ellentétbe a művészi érdek a közönség szokásos kívánságával. Ezért szerepelnek a vidéki színi krónikákban állandó adatként rendszeres Shakespeare-esték, rendszeresen üres ház mellett.

Ambíció itt is van egy-egy par force szerep után; de az ambícióval nem tud lépést tartani az erő, a tehetség, a tudás. Itt volt pl. tegnap este mindjárt Peterdy Sándor a czim-szerepben, kitűnő művész, tehetség — de persze csak a maga szerepkörében s Othello e körön kívül esik. A mily kedvesen tudja adni az apák jószágos zsörtölődését, az öreg gavallérok hősködését, épp oly gyenge, ha a zsörtölődést szilaj szenvedélylyé, a hősködést igazi lovagi fellépéssé akarja fokozni. Elveszti lába alól a színművészet igazi talaját: a természetességet s szenvedélye lélektelen színfalhasogatássá, vitézkedése erőtlén kapkodássá válik. Külső megjelenése sem volt jó: a mórt úgy ábrázolta, hogy arca szerezsen, keze pedig magyarosan fehér volt. Kiejtésében is figyelmeztetjük, hogy a mondatok végét elsieti, összekapja. Ha mindezek dacára lámpák elé hívták, még pedig igen sokszor, ez ne tévessze meg; jó neve már magában elég a tapsra s a földszinti állóhely elismerése nem alapul mindig helyes művészi érzéken.

Ha összeveti Peterdy e kritikát azzal, hogy Lear királyban is a második részben volt alakítása elfogadhatóbb: akkor meg fog győződni szavaink igazságáról. Hősi szerepet csak nagyon válogatva vállaljon.

Legjobb volt a két nőszereplő: E. Kovács Mariska, Balázs Olga, valamint Könyves Jenő. E. Kovács Mariska Desdemónában, nem annyira a szerelmet, mint inkább a nőies odaadást tüntette fel, a mi jobban is illett az ő egyéniségéhez. Erzéssel játszott, sikerét csak emelték pompás öltözékei. Az egész estének egyik legjobb jelenete volt a IV. felvonás végén Desdemona és Emilia páros jelenete.

Balázs Olgát (Emilia) hosszú szünet után most látnak először nagyobb szerepben, a melyet mindenképpen kitűnően dolgozott fel: elején közönyt, végén erélyt egyformán természetesen adva. Peterdyvel az V. felvonásban játszott nagy jelenete volt a tegnapi előadás másik fénypontja. Kovács Mariskával együtt többször kitalapolták.

Teljesen kifogástalan volt Könyves Jenő (Jágó), akitől régen látnak ilyen minden ízében művészi alakítást. Arcjátékában, mozdulataiban egyaránt került a szertelenségeket s egész játéka hű és természetes volt. Ugyanígy dicsérrettel emlékezünk meg Bognár Jánosról is (Brabantio).

Nyáray (Rodrigo) már nem találta el a helyes hangot. Shakespeare darabjába mintha

operett-alakot akart volna behozni, annyit mozgott, figurázott. Sok mindentől megárt. Hasonlóan nem volt jó Szarvasi Sándor (Cassio) sem. Maszkja nem volt előnyös, kissé mereven is mozgott. Sehogy sem hihette őt Desdemona kedvesének még a legfeketébb Othello sem.

Kisebb szerepekben elég jól játszottak id. Sággy és Gáthy Kálmán.

A rendezés igen jó; Peterdyt dicséri. Diszletek fényesek. K. A.

Vasárnapi előadások. Vasárnap este Dankó darabját. A halász szeretője című népszínművet adják. Délután Kövesi mulatságos életképe, a Vigéczelek kerül színre elsőrendű szereposztással.

A mai bemutató. Ma, csütörtökön este szellemes mulattató francia bohózat premierje lesz a Szigligeti-Színházban. A Magyar-Színházban számos előadást ért el s a vidék nagyobb színpadain állandóan műsoron tartott Névtelen levelek-et mutatják be. A pompás bohózat főszerepeit Szohner Olga, P. Szép Olga, Benkő Jolán, Erdélyi Berta, Balla, Nyáray, Bérczi, Erdélyi Miklós, Bognár, Füredi, id. Sággy és Madas játsza. A dababot pénteken megismétlik.

Székely Anna Kolozsvárt. Tegnap este Székely Anna, a Szigligeti-Színház kedvelt altisztája Kolozsvárt vendégszerepelt. A kolozsvári közönség nagy érdeklődéssel tekintett a vendégszereplés elé s teljesen megtöltötte az alkalomra a kolozsvári színházat. A Toubadourban lépett föl a kiváló művész és pedig teljes sikerrel; szép hangjával egyszerre megnyerte a kolozsvári közönség tetszését. A darabban kivüle Wlassák Vilma, Mezei, Fehér, Váradiné, Mányai játszottak.

Balla Kálmán szervezkedése. A győri színház új igazgatója már megkezdte társulata összetoborzását. Mint értesülünk, Nagyváradról az eddigieken kívül még Rogoz Imre tehetséges színész-növendéket is szerződtette, a kit a nyáron látnak a színész-növendékek előadásán nagy sikerrel közreműködni.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 94.

Idénybérlet 92 sz.

Nagyváradon, csütörtökön, 1901. jan. 17-én

Névtelen levelek.

Vigjáték.

S Z E M É L Y E K :

Lacrozette szobrász	— — —	Balla Kálmán
Marceline, felesége	— — —	Szohner Olga
Leperchois	— — —	Bérczi Gyula
Leperchoisné	— — —	Benkő Jolán
Marceline szülei	— — —	Füredi József
Ribaudiet, orvos	— — —	Nyáray Antal
Piganol, cellista	— — —	P. Szép Olga
Octavia, felesége	— — —	Bognár János
Capuron	— — —	Erdei Berta
Copuronné	— — —	B. Horváth Irma
Victorie	— — —	Erdélyi Miklós
Seraphine, házmester	— — —	Id. Sággy Zsigmond
Chamoise, kalapos	— — —	

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Körszék 1 frt 20 kr. Támlászék 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Holnap pénteken, január 18-án

U G Y A N E Z.

MULATSAG.

FARSANGI NAPTÁR.

Január 18. A »Réti Népkör« bálja.
 Január 19. Protestáns bál a Csarnokban.
 Január 20. A 48-as Népkör bálja a Zöldfában.
 Január 22. Román ifjak hangversenye (tánczsal egybekötte) a Zöldfában.
 Január 24. Román ifjak mulatsága a Zöldfa nagytermében.
 Január 26. Tiszti estély a Ker. Csarnokban.
 Január 27. d. u. 5 óra. Zeneiskola hangversenye a Kereskedelmi Csarnok nagytermében.
 Február 3. A Kath. Kör bálja.
 Február 10. A nagyváradi nyomdászok tánczestélye a Sasban.
 Február 10. A munkás betegsegélyző egyesület mulatsága a Zöldfában.
 Február 16. Tiszti estély a Ker. Csarnokban.
 Febr. 17. Tüzoltó bál a Sasban.

Apró emberek mulatsága. A »Zöldfa« termeiben nagy mulatság lesz e hó 23-án. Apró gavallérok, enni való kis babák mutatják be legkedvesebb studiumokból, a tánczból elért eredményt. A *Bary Józsefné* védnöksége és *Sára Miklós* tánczmester vezetése alatt álló kolon a következő meghívót bocsátotta ki: Ó nagysága *Bary Józsefné* védnöksége alatt, *Sára Miklós* táncztanító növendékeivel 1901. január hó 23-án szerdán, a »Zöldfa« szálloda disztermében zártkörű próba-bált rendez, melyre t. czimet és b. családját tisztelettel meghívja a rendezőség. Személy-jegy 2 kor. Család-jegy 4 kor. Kezdeté 7 órakor.

Műsor: 1. »Dunabalett« 2 jelenetben: I. jelenet: Tündérek a habok között. II. jelenet: A táncz. Tündérkirályné: *Bary Olga*. Habocskák: *Wallner Erzsike*, *Tolnay Gabriella* és *Kosztján Katinka*. 2. »Magyar Solo«. Csárdás balletből 12 figurában. Vezetők: *Bary Olga*, *Könczey Elemér*, *Kovács Margit* és *Moess Gyula*. 3. »Kreutz polka« *Wallner Erzsike*, *Bary Zoltán*, *Tolnay Andor* és *Kosztján Katinka*. 4. »Pas-de-Quatre« ála Paris: *Imrik Margit*. 5. »Pas de Quatre Exelsior« *Kiss Nora* és *Könczey Bandi*. 6. »Pas des Pátineurs«: *Hoványi Erzsike* és *Juszth Tibor*. 7. »Spanyol valczer«: *Fekete Ilonka* és *Faust Imre*. 8. »Graziana«: *Szoby Etelka* és *Zajka László*. 9. »Cavotte valczer«: *Kulka Izabella* és *Moess Károly*. 10. »La Carina«: *Könczey Sarolta*, mint czárné. 11. »Menuett Wutzer«: *Pozsonyi Margit*, *Wallner Jenő*, *Hegyesi Erzsike* és *Faust Elek*. 12. »Körmagyar«: az összes növendékek által.

REGÉNY-CSARNOK.

Sibilla.

Irtá: Adalbert Károly.

Németből fordította: Lubinszky Anna.

8.

Hozzá voltak szokva, hogy a kisasszonynak engedelmességeknek. S mily megerőltetésébe került a fiut megbüntetni? Vad gyermek — tette pedig hallatlan. Megérdemli. Tehát rajta gyorsan munkára.

Joachim eszeveszett volt. Ő, a gazdag parasztnak Falknak fia, kinek nagy birtoka az uri lakkal szembe, szabad földön emelkedik, mintegy kezdve. Nemes-e vagy paraszt? Ő, ki oly családból származott, kik Odin ideje óta a szabad parasztnak közzé tartoztak a jobbágyság terheit sohasem viselték, ő egy szolgáltól megkorbácsolva.

Oly nagy volt a tizenégy éves fiu ereje, hogy sikerült az erdész kezéből kiszabadulni és nemtelen dühében úgy tombolt, hogy Uniea félni kezdett. Igyekezett a dolognak más fordulót adni.

— Elég Drecs. E paraszt kölyök jövőben hasonló tettet nem fog elkövetni. Megbocsátok neki, ne beszéljünk többé róla.

— Legy csendesen fiu, köszönd engedékenységemnek, hogy a történetet a lelkipásztornak el nem mondom s akkor ugy az iskolából mint a konfirmatio tanításából kizárnának. Ha ismeretes lesz a dolog mindenki ujjal mutat rád. Tehát menj haza s hallgass javadra. Isten áldjon!

Mindketten hallgattak, a fiu büszkeségből, Uniea félelemből.

A találkozásnál Blum konyhájában volt alkalma látni, hogy Joachim mérge meg nem szűnt.

Még táplálékot nyert az ajánlat által, melyet Uniea öreg barátjának tett. A puritán érzelmű család mind istentelenséget elátkozta a tánczot és színházat; Joachim is méltóságán alulnak tartotta s az érzelmek hatása alatt, melylyel a birtokos család iránt viseltetett, a komédiát éppen borzasztónak találta.

Forrt benne a düh, hogy minden könyörgeése és tombolása daczára az öreg Blum és unokája saját utjukon haladtak, nem hallgatva a vad gyermekre.

Midőn a félelmetes, est elérkezett az ut melletti bokorba feküdt hoi a nagyapa szépen ékesített unokájával a kastély felé haladt. Fogcsikorgatva, öklét összeszorítva nézett utának.

Ott ültek most bent a fényes teremben idő töltésül szolgálva a gyűlötteknek, kik titokban mint komédiásokat és bolondokat megve-tik és kinevetik.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK

A király és minisztere.

Budapest, jan. 16. (Saját tud. táv.) A Bud. Tud. megerősíti a király és báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszterre vonatkozó következő hirt:

Fejérváry látva, hogy az orvosai nem merik operálni, azzal a gondolattal kezdett foglalkozni, hogy csak az idő megenyhülését várja be, és elutazik Berlinbe, dr. Sonnenberg professzorhoz, a híres specialistához, aki majd megcselekszi vele azt a hiába sürgött operációt.

Mikor ezt megtudta a király, megbizta gróf Paar főhadsegédet, hogy táviratozzon Berlinbe dr. Sonnenberg professzornak, hogy *I. Ferencz József magyar király és osztrák császár sürgősen kéri a professzor urat, jöjjön azonnal Budapestre báró Fejérváry Géza miniszterhez, tanácskozzék az orvosai-val és végezze el rajta a szükséges operációt. Mindez pedig történjék a király nevében.*

Báró Fejérváry Gézának is irt ugyanakkor a főhadsegéd. Irt neki egy sürgős királyi parancsot:

Ő Felsége meghagyja báró Fejérváry Géza tábornagynak és magyar honvédelmi miniszternek, hogy az operációt ne Berlinben, hanem *Budapestben* végeztesse el.

A kemény, harczedzett öreg katona szeméből talán most hullott ki az első könny-csepp az egész hosszú, keserves betegség alatt...

Elégett múkincs.

Budapest, jan. 16. (Saját tud. táv.) Berlinben a Rehow-féle antropológiai gyűjtemény a potológiai intézetben leégett.

A letartóztatott nihilista herceg.

Páris, január 16. Orosz forrásból közlik, hogy Nassevitte herceg nihilista vezért Nillában azért tartóztatták le, mert a czár ellen merényletet forralt. Ezzel szemben illetékes helyről azt jelentik, hogy semmiféle merényletet nem fedeztek fel s a czár nem is készült Nizzába. A nihilistát azért tartóztatták le, mert ki volt utasítva Franciaországból és a tilalom ellenére visszajött.

A Lubersac-Rotschild affér.

Budapest, jan. 16. (Saj. tud. táv.) A már esztendeje huzódó Lubersac-Rotschild afférban e hó 18. után lesz a párba-j megtartva, mert Rotschild ekkor már eléri nagykorúságát.

Dióssy az elmeügyintézetben.

Budapest, jan. 16. (Saj. tud. táv.) Dióssy főhadnagy ügyében a »gerichts-vorstand« kihallgatja barátait és ismerőseit, hogy tudnak-e eseteket, hogy Dióssy hipnotikailag befolyásolható. Valószínűleg nem tartják meg ellene a végtárgyalást, hanem megfosztják tiszti rangjától és elmeügyintézetbe csukják.

Válság a bolgár kormányban.

Szófia, jan. 16. Toncev külügyminiszter lemondott. Hogy újabb lemondások is várhatók-e, még bizonytalan. (M. T. I.)

A búrok szabadságharcza.

London, január 16. A Daily Mailnak jelentik Pretóriából tegnapi kelettel, hogy a búrok Rhsnosterkopnál egy 12 szekérből álló angol vonatot ejtettek zsákmányul. A 23 főnyi kísérsapat, a melyből két ember elesett és tizenegy megsebesült, megadta magát, de a búrok azután szabadon bocsátották. (M. T. I.)

A búrok győzelme.

Budapest, jan. 16. (Saj. tud. táv.) Fokvárosból táviratozzák, hogy a búrok ma ismét nagy győzelmet arattak. A középső hadosztály Béanfortnestnél elfogta az angol lovasság egy osztályát. Az angol seregben igen nagy a zavar annál is inkább, mert az önkéntesek toborzása igen nehezen megy és kedvetlenül eredményű.

A kínai háboru.

Peking, jan. 16. Francia mérnökök tegnap rést törtettek a város nyugati falába, hogy a paotingfui vasutat ezen a részen át bevezessék a kínai városrészebe. A tiencini vasutat a tatár város bástyáig viszik és a pályaudvart a vizkapu előtt állítják föl, a melyen az angolok annak idején benyomultak a városba. (M. T. I.)

Értéktőzsdé

Budapest, január 16.

Osztrák hitel	—	—	—	—	662.50
Magyar hitel	—	—	—	—	669.75
Allamvasut	—	—	—	—	667.50
Rimamurányi	—	—	—	—	463.—
Magyar jelzálog	—	—	—	—	428.—
Salgótarjáni	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—

Határidők.

Budapest, január 16.

Buza októberre	—	—	—	—	7.65
Buza áprilisra	—	—	—	—	7.51
Tengeri	—	—	—	—	4.86
Rozs ápr.	—	—	—	—	7.84
Zab ápr.	—	—	—	—	5.89
Káposzta, repeze, aug.	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. január 16-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	116.75
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	92.25
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 ¹ / ₂ %	—	—	—	—	120.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 ¹ / ₂ %	—	—	—	—	100.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	120.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	92.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	98.65
Horvát-szlavónföldterhermentési kötvény	—	—	—	—	93.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	165.50
Tiszaszabályozás szegeci sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	140.—
Osztrák járdék papírban	—	—	—	—	98.15
Osztrák járdék ezüstben	—	—	—	—	98.—
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	—	117.25
Osztrák korona járdék	—	—	—	—	98.25
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	136.50
Osztrák magyar bank részvény	—	—	—	—	17.—
Magyar hitelbankrészvény	—	—	—	—	669.50
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	—	667.50
Párisi vista	—	—	—	—	95.80
20 frankos arany (Napoleon'or)	—	—	—	—	19.18
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	117.65
London vista	—	—	—	—	240.60
20 márkás arany	—	—	—	—	23.52

Dr. VUCSKICS GYULA.

A „TISZANTUL“

pártoktól és érdekköröktől független politikai napilap.
Az Alföld legolvasottabb lapja s Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkívül nagy elterjedésnek örvend.

Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre . . . 5 korona
Vidéken . . . 6

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szert. kath. lelkesi hivatalok számára egyházhathóságilag jóváhagyott következő nyomtatványok:

Kereszteltek }
Bérmáltak } anyakönyve, diósgyőri
Egybekeltek } papíron.
Meholtak }
Megtértek }
Eltértek }

Bevétel }
Kiadás } templomszámadáshoz.

Alapítványok törzskönyve.
Anyakönyvek betűrendes mutatója.
Jegyesek naplója.

Kereszteltek }
Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
Meholtak }

Anyakönyvek félbőrbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
Esperesi gyűlés jegyzőkönyve.
Jelentés alapítványokról.
Évi jelentés iskolákról.
Templomi leltár.
Catalogus librorum.
Családi értesítő.
Elbocsájtó levél.
Keresztelési jegy.
Keresztelési Emlék.
Esketési jegy.
Iktató könyv.
Kézbesítő könyv, kötve.
Imádság a szt. mise után (kemény papíron).

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők
a Szent Vincze intézet kiadásában megjelent b. e. NOGALL JÁNOS szerkesztette
hibuzgalmi munkák:

Krisztus követése. 80 fillér,
8, 12, 16 korona.

Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve. 3 korona.

Boldogasszony követése. 2 korona 40 fillér.

B. Skupuli Lőrincz Lelki Harca. 2 korona.

Szeráf Hangok Szent Teréziától. 2 korona 40 fillér.

Keresztény Vezércikkék. 2 korona.

Az Urangyala, füzve 2 kor.

Lilionszálak, füzve 3 kor.

Csarnok. 3 korona.

Szent Halmok. 3 korona.

Eredeti bolti áron kaphatók a PUSTET-féle liturgikus könyvek:

Breviarium, Missale, Pontificale Rituale etc.

Szent László nyomda részvénytársaság

elvállal és készít:

izléses kivitelben

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legujabb.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyomdai műintézetünkben
a legnagyobb körültekintéssel készítettnek:

Hirlapok, folyóiratok, könyvek,
füzetek, röpiratok,
körlevelek, falragaszok,
hirdetmények,
részvények, árjegyzékek,
jegyzőkönyvek,
pénz- és hitelintézeti nyomtatványok,
éttapok,
meghívók, szinlapok,
egyházi é mindennemű vilgái
nyomtatványok,
névjegyek, tánczrendek,
palaczkfeliratok, sorsjegyek,
gyászejelentések,
levélpapírok és borítékok,
valamint más itt elő nem sorolt
nyomtatványok.

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szert. kath. lelkesi hivatalok számára főhathóságilag jóváhagyott következő román nyelvű egyházi nyomtatványok:

1. Informatio papi özvegyekről s árvákról.
2. Megtértek jegyzéke.
3. Hitehagyottak jegyzéke.
4. Elvált házások jegyzéke.
5. Szertartás szerinti vagy házasságok jegyzéke.
6. Vegyes házasságok jegyzéke.
7. Jelentés a kántor-tanító magaviseletéről.
8. Kimutatás a plebánia állapotáról.
9. Kereszteltek }
10. Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri
11. Meholtak } papíron.

12. Bevételi }
13. Kiadási } számadás-ívek.

14. Adósok jegyzéke.

15. Kereszteltek }
16. Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
17. Meholtak }

18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.

19. Iskolai jelentés.

20. Jelentés a templompénztár számadásairól.

21. Kereszteltek }
22. Egybekeltek } anyakönyvi másolata.
23. Meholtak }

Anyakönyvek félbőrbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

KÖNYVNYOMDA.

Tömöntöde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegző
gyártás.